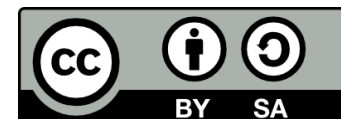

ΒΙΟΗΘΙΚΑ ΔΙΛΗΜΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Ενότητα 8: Η έκτρωση ως σύγκρουση δικαιωμάτων γυναίκας και εμβρύου

Μιλτιάδης Βάντσος
Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

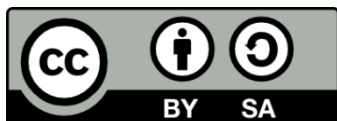
Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Η έκτρωση ως σύγκρουση δικαιωμάτων γυναίκας και εμβρύου

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Βιοηθικά διλήμματα κατά την έναρξη της ζωής

Μάθημα 8: Η έκτρωση ως σύγκρουση δικαιωμάτων γυναίκας και εμβρύου

Η νομιμοποίηση της έκτρωσης

Τι προβλέπει η Ελληνική νομοθεσία:

- Ο Ν. 1609/1986 του Ελληνικού Ποινικού Κώδικα: «Τεχνητή διακοπή της εγκυμοσύνης και προστασία της υγείας της γυναίκας και άλλες διατάξεις» επιτρέπει την έκτρωση.
- Κύηση μικρότερη των 12 εβδομάδων.
- Οργανωμένη νοσηλευτική μονάδα με εξειδικευμένο προσωπικό.

Η νομιμοποίηση της έκτρωσης

- Επιχειρηματολογία υποστηρικτών της νομιμοποίησης:
 - a) Αποτροπή μητρικής θνησιμότητας.
 - b) Έλεγχος επιστημονικής επάρκειας ιατρικού και παραϊατρικού προσωπικού, υγειονομικός έλεγχος χειρουργείων, έλεγχος υλικοτεχνικών υποδομών και οποιουδήποτε άλλου μέσου εξασφαλίζει την ασφάλεια της γυναίκας.
 - c) Αποτροπή οικονομικής εκμετάλλευσης ή και εκβιασμών.

Η νομιμοποίηση της έκτρωσης

- d) Αποτυχία της νομοθεσίας που απαγορεύει την έκτρωση.
- e) Έργο του νομοθέτη δεν είναι να επιβάλλει κάποια συγκεκριμένη ηθική διδασκαλία, αλλά να θεσπίζει νόμους που να απηχούν την ηθική της κοινωνίας.
- f) Θρησκευτικός και πολιτισμικός πλουραλισμός: υποχρέωση της πολιτείας να νομοθετεί με τρόπο ώστε να γίνονται σεβαστές οι διαφορετικές ηθικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις των πολιτών και να δίνει σε αυτούς το δικαίωμα να αποφασίζουν ελεύθερα.

Η νομιμοποίηση της έκτρωσης

- Σύνοδος Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος:
 - a. Εγκύκλιος (1978): εκφράζεται θλίψη για «τας φρικτάς αμβλώσεις, των οποίων ο αριθμός φθάνει κατ' έτος εις εκατοντάδας χιλιάδων» και καλείται η εθνική κοινοβουλευτική αντιπροσωπεία «να αποφύγη οπωσδήποτε την νομική κατοχύρωσιν των αμβλώσεων, διότι είναι εγκλήματα κατά της ανατελλούσης ζωής και της υπάρξεως των κυοφορουμένων νέων βλαστών του Γένους».
 - b. Με την Εγκύκλιο της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος (01.04.1986) εκφράζεται η αντίθεσή της στο νομοσχέδιο για την έκτρωση.

Η νομιμοποίηση της έκτρωσης

- Η θέση της Ορθόδοξης Εκκλησίας:
 - a. Η έκτρωση αποτελεί μέσο αφαίρεσης της ζωής ενός αγέννητου ανθρώπου, ενός προσώπου, που δημιουργήθηκε κατ' εικόνα Θεού με προορισμό να ομοιάσει προς Αυτόν και να θεωθεί.
 - b. Η νομική κάλυψη δεν εξαγιάζει κάτι που είναι κακό.
 - c. Νόμιμη έκτρωση δεν σημαίνει και απολύτως ασφαλή έκτρωση, χωρίς ψυχοσωματικές επιπτώσεις στη γυναίκα.

Η νομιμοποίηση της έκτρωσης

- Σύμφωνα με δημοσκόπηση της Metron σχετικά με την ηθική αξιολόγηση της έκτρωσης:
 - 64,2% θεωρούν την έκτρωση ως «ηθικά λάθος απόφαση».
 - 29,7% αρνούνται να την χαρακτηρίσουν έτσι.
 - 6% δεν εκφράζουν καμία άποψη.

- Πηγή: εφημερίδα Ημερησία, 27.02.2005

Η νομιμοποίηση της έκτρωσης

- Έργο του νομοθέτη δεν είναι απλώς και μόνο να προσαρμόζει τους νόμους στην ηθική της κοινωνίας, αλλά και να παιδαγωγεί διά των νόμων.
- Η νομική κάλυψη δεν εξαγιάζει κανένα κακό, τα ειδεχθέστερα εγκλήματα έγιναν σε εποχές τυραννίας με νομική κάλυψη.
- Αν δεχθεί κανείς ότι η νομοθεσία οφείλει να προσαρμόζεται στην ηθική μιας κοινωνίας, θα κατέληγε σε άτοπα συμπεράσματα, όπως στην κατάργηση της φορολογίας, καθώς μεγάλο μέρος του λαού εγκρίνει ηθικά τη φοροδιαφυγή.

Η νομιμοποίηση της έκτρωσης

- Στο επιχείρημα ότι «η νομοθεσία δεν πρέπει να επιβάλλει κάποια συγκεκριμένη ηθική, αλλά να σέβεται τις διαφορετικές ηθικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις των πολιτών» υπάρχει ισχυρός αντίλογος, καθώς:
 - Τα δικαιώματα του ανθρώπου δεν πρέπει να εξαρτώνται από τις πεποιθήσεις των άλλων. Το δικαίωμα ενός ανθρώπου στη ζωή πρέπει να προστατεύεται νομικά στο πλαίσιο μιας ευνομούμενης πολιτείας και να μην επαφίεται στις θρησκευτικές και ηθικές αντιλήψεις εκάστου συνανθρώπου.
 - Το γεγονός ότι το έμβρυο δεν έχει τη δυνατότητα να εκφράσει με λόγο τις επιθυμίες του δεν σημαίνει ότι δεν θέλει να ζήσει και ότι δεν έχει δικαιώματα.

Η νομιμοποίηση της έκτρωσης

- Η νομιμοποίηση της έκτρωσης χαρακτηρίζεται αντιφατική ως προς:
 - a) Την ίδια τη νομοθεσία, η οποία αναγνωρίζει, μεταξύ άλλων, κληρονομικά δικαιώματα στο έμβρυο.
 - b) Την καθολική αναγνώριση του σεβασμού της ανθρώπινης ζωής, η οποία έχει οδηγήσει σχεδόν όλες τις χώρες του κόσμου στην κατάργηση της θανατικής ποινής.

Το δικαίωμα της γυναίκας στο σώμα της

Εντός του γυναικείου κινήματος έχουν διαμορφωθεί δύο αντίθετες τάσεις ως προς την έκτρωση:

- a) Ο υπέρ της απόφασης φεμινισμός (pro-choice feminism).
 - b) Ο υπέρ της ζωής φεμινισμός (pro-life feminism).
- Οι φεμινίστριες που υποστηρίζουν την ανάγκη προστασίας της ζωής θεωρούν ότι η έκτρωση δεν συνάδει με τις αρχές και τις αξίες του φεμινιστικού κινήματος, αλλά αντίθετα υποκρύπτει επιβολή του ισχυρού επί του ανίσχυρου, δηλ. «πατριαρχική νοοτροπία».

Το δικαίωμα της γυναίκας στο σώμα της

- Η Χριστιανική ηθική δεν αμφισβητεί το δικαίωμα του ανθρώπου στο σώμα του. Το σώμα όμως δεν ανήκει κατά απόλυτο τρόπο στον ίδιο αλλά στο Θεό που το δημιούργησε.
- Η έννομη τάξη δεν αναγνωρίζει απόλυτη εξουσία του ανθρώπου στο σώμα του, καθώς προβλέπει μάλιστα και ποινές για διάφορες πράξεις.

Το δικαίωμα της γυναίκας στο σώμα της

- Η γυναίκα έχει δικαίωμα στο σώμα της, αλλά στη περίπτωση της έκτρωσης αυτό που αφαιρείται δεν είναι κάποιο όργανο του σώματός της, αλλά η αγέννητη ζωή που κυοφορεί.
- Η εξάρτηση του αγέννητου ανθρώπου από τη μητέρα και η αδυναμία του να επιβιώσει μόνος του δεν δικαιολογεί ηθικά την καταστροφή του, αλλά αντιθέτως υπαγορεύει την προστασία του.
- Με την έκτρωση η γυναίκα οδηγείται σε απόλυτο ατομικισμό, καθώς παραγνωρίζονται τα θεμελιώδη δικαιώματα του πατέρα, η γνώμη ή η θέλησή του (Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος, 07.06.2001).

Το δικαίωμα της γυναίκας να αποφασίζει ελεύθερα για τη ζωή της

- Το δικαίωμα αυτό διατυπώθηκε από το φεμινιστικό κίνημα με διαφορετικούς τρόπους, όπως:
 - Δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή.
 - Δικαίωμα στον αυτοπροσδιορισμό.
 - Δικαίωμα ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας.
 - Δικαίωμα αναπαραγωγικής ελευθερίας.

Επιχείρημα: Ακόμα και εάν δεχθεί κανείς ότι το έμβρυο έχει δικαιώματα, τα δικαιώματα όμως μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας, όπως είναι η γυναίκα, είναι σπουδαιότερα από αυτά μιας εκκολαπτόμενης ζωής με ανύπαρκτη προσωπικότητα.

Το δικαίωμα της γυναίκας να αποφασίζει ελεύθερα για τη ζωή της

- Στην επίκληση της αυτονομίας της γυναίκας για την κατοχύρωση του δικαιώματός της να αποφασίζει για την έκτρωση προβάλλεται ο αντίλογος.
 - ότι ελευθερία επιλογής δεν αφορά μόνο στη δική της ζωή, αλλά και στη ζωή του εμβρύου που κυοφορεί.
 - ότι η ελευθερία και τα δικαιώματα συνοδεύονται από ευθύνες και υποχρεώσεις.
 - Ότι το δικαίωμα στη ζωή έχει προτεραιότητα, γιατί είναι το θεμελιώδες δικαίωμα και προϋπόθεση όλων των άλλων δικαιωμάτων.

Το δικαίωμα αυτοάμυνας της γυναίκας

- Η ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη παρομοιάζεται από τους υποστηρικτές της με ξαφνική εισβολή στη ζωή της, γιαυτό και η έκτρωση γίνεται ηθικά αποδεκτή ως **πράξη αυτοάμυνας**. Ο φόνος σε αυτοάμυνα μπορεί να δικαιολογηθεί ηθικά όταν:
 - a) η απειλή είναι άμεση και σημαντική (απειλή κατά της ζωής, της σωματικής ακεραιότητας ή της ψυχικής ευστάθειας).
 - b) ο φόνος είναι ο μοναδικός τρόπος αυτοάμυνας του απειλούμενου προσώπου.

Το δικαίωμα αυτοάμυνας της γυναίκας

- Η κύηση ωστόσο δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ξαφνική εισβολή, αφού είναι μια καθ' όλα αναμενόμενη ή μη συνέπεια, ανάλογα με τις επιλογές του κάθε ανθρώπου, εξαιρούμενης της περίπτωσης του βιασμού.
- Η έκτρωση δεν είναι η μοναδική λύση, ακόμα και στην περίπτωση του βιασμού, καθώς υπάρχει και η δυνατότητα να γεννηθεί το παιδί και να δοθεί σε ένα άτεκνο ζευγάρι προς υιοθεσία.

Η κατοχύρωση της ισοτιμίας της γυναίκας προς τον άνδρα

- Σύμφωνα με το φεμινιστικό κίνημα, άρνηση του δικαιώματος της γυναίκας να αποφασίζει για την πορεία της κυήσεώς της, επιφέρει:
 - a) Διάκριση εις βάρος της γυναίκας, αναιρώντας την ισοτιμία της με τον άνδρα.
 - b) Στέρξη ίσων δυνατοτήτων μόρφωσης και επαγγελματικής ανέλιξης.
 - c) Στέρξη ίσων ευκαιριών για τα δύο φύλα στην κοινωνική ζωή.

Η κατοχύρωση της ισοτιμίας της γυναίκας προς τον άνδρα

Στην παραπάνω επιχειρηματολογία προβάλλεται ο εξής αντίλογος:

- Η απόλυτη εξίσωση των δύο φύλων στο ζήτημα της έκτρωσης είναι ανέφικτη, καθώς έρχεται σε αντίθεση με την ιδιαιτερότητα του κάθε φύλου.
- Η νομοθεσία όχι μόνο προστατεύει τη μητρότητα σε σχέση με την εργασία της γυναίκας, αλλά συχνά δίνει και κίνητρα για να ευνοήσει την απόκτηση περισσότερων παιδιών.
- Η πολιτεία, ενώ αναγνωρίζει ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις σε άνδρα και γυναίκα, λαμβάνει υπόψη της και σε άλλα θέματα την ιδιαιτερότητα του φύλου (π.χ. στρατιωτική θητεία), χωρίς να επιχειρεί να εξισώσει απόλυτα άνδρα και γυναίκα.

Η έκτρωση ως ευεργεσία προς το ανεπιθύμητο έμβρυο

- Ο χαρακτηρισμός της έκτρωσης ως **ευεργεσίας** βασίζεται στην εκτίμηση ότι το μέλλον που προβλέπεται να έχει το ανεπιθύμητο παιδί που θα γεννηθεί είναι δυσοίωνο.
- Οι υποστηρικτές του επιχειρήματος αυτού υποστηρίζουν πως η γέννηση ενός ανεπιθύμητου παιδιού μπορεί να επιφέρει αρνητικές συνέπειες στη ψυχοσωματική ανάπτυξη του και στην ομαλή κοινωνικοποίησή του.

Η έκτρωση ως ευεργεσία προς το ανεπιθύμητο έμβρυο

Σύμφωνα με τη Χριστιανική Ηθική, η επιχειρηματολογία για την έκτρωση ως ευεργεσία για το ανεπιθύμητο έμβρυο δεν είναι πειστική, καθώς:

- Ο άνθρωπος, ως κατ' εικόνα Θεού δημιούργημα, είναι προικισμένος με την ελευθερία να αποφασίζει ο ίδιος για τη ζωή του. Η εκτίμηση ότι το ανεπιθύμητο έμβρυο που θα γεννηθεί πρόκειται να δυστυχήσει είναι αυθαίρετη.

Η έκτρωση ως ευεργεσία προς το ανεπιθύμητο έμβρυο

- Το ανεπιθύμητο παιδί δεν παύει να είναι πρόσωπο να αναπτύσσει τη δική του προσωπικότητα και να έχει την ελευθερία να αντιπαλέψει τις όποιες δυσκολίες και να διαμορφώσει το ίδιο τη ζωή του.
- Ένα ανεπιθύμητο παιδί για τους βιολογικούς του γονείς είναι ιδιαίτερα επιθυμητό από άτεκνα ζευγάρια.

Βιβλιογραφία

- Βάντσος Μιλτιάδης, Ηθική θεώρηση της έκτρωσης, Θεσσαλονίκη 2009 (ιδίως σελ. 108-170).

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Βάντσος Μιλτιάδης.
«Βιοηθικά διλήμματα κατά την έναρξη της ζωής. Η έκτρωση ως σύγκρουση δικαιωμάτων γυναίκας και εμβρύου». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014.

Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<http://eclass.auth.gr/courses/OCRS232/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

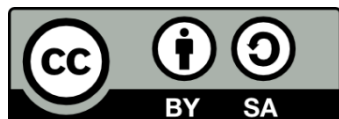
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Θεσσαλονίκη, Εαρινό Εξάμηνο 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

